

Taisnīgas pārkārtošanās platformas darba grupas

5. pasākums. Taisnīgas pārkārtošanās procesa teritoriālā sociālekonomiskās novērošanas centra izveide un īstenošana — koncepcijas dokuments

2023. gada 15. novembris

5. pasākums. Taisnīgas pārkārtošanās procesa teritoriālā sociālekonomiskās novērošanas centra (TPNC) izveide un īstenošana — koncepcijas dokuments

Pasākuma vadītājs: Bari Aldo Moro Universitāte

Ieguldījuma sniedzēji: Eiropas arodbiedrība *industriAll*

Kategorija: *Tērauda nozare, Horizontāls pasākums*

2021. gada novembrī izveidotajās **Taisnīgas pārkārtošanās platformas (TPP) darba grupās** ir apvienojušās ieinteresētās personas no visas Eiropas, kurām rūp cilvēki un vietas, kuras ir skārusi pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku radītā ietekme. Darba grupas **tērauda, cementa un ķīmisko vielu** jautājumos katra pievēršas konkrētai oglekļietilpīgai nozarei, kuru nopietni ietekmē pārkārtošanās process, savukārt ceturrtā darba grupa pievēršas **Horizontālās ieinteresēto personu stratēģijas** jautājumiem.

Kad darba grupu locekļi bija pabeiguši Darbības jomas noteikšanas dokumentu izstrādi, izklāstot attiecīgās darba grupas prioritārās jomas un mērķus, tie izstrādāja arī kopīgu Īstenošanas plānu, kurā aprakstīti 17 pasākumi. Šis plāns tika pabeigts un publicēts 2023. gada aprīlī. Atlikušajā gada laikā pasākuma vadītāji īstenoja attiecīgo pasākumu kopā ar citiem darba grupu locekļiem, kas sniedza savu ieguldījumu attiecīgā pasākuma īstenošanā.

Šis dokuments ir 5. pasākuma rezultāts.

Atruna:

Šajā dokumentā ietvertā informācija un viedokļi atspoguļo Taisnīgas pārkārtošanās platformas Tērauda, Cementa, Ķīmisko vielu un Horizontālās ieinteresēto personu stratēģijas jautājumu darba grupu locekļu viedokļus un neatspoguļo Eiropas Komisijas oficiālo viedokli. Komisija negarantē šajā dokumentā sniegtās informācijas precizitāti. Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par šī dokumenta saturu un to, kā tiek izmantota šajā dokumentā iekļautā informācija. Atļauts izmantot citur ar nosacījumu, ka tiek norādīts avots un netiek mainīta dokumenta satura sākotnējā nozīme vai vēstījums. Eiropas Komisija nav atbildīga par jebkādam šī dokumenta atkalizmantošanas sekām. Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Ievads

Problēmas, kas tiek risinātas 5. pasākuma ietvaros

Jāpalielina publisko un citu attiecīgo iestāžu spēja izprast pārkārtošanās procesa sociālekonomisko ietekmi un sekas, spēja savlaicīgi apkopot zināšanas, lai plānotu, pārvaldītu un novērtētu intervences pasākumus un rīcībpolitiku, kā arī spēja īstenot elastīgu pieeju politikas īstenošanā uz vietas.

Apkaimju/teritoriju un to kopienu pārkārtošanās ir sarežģīts, daudzdimensionāls un nelineārs process, kura laikā galvenajās nozarēs tiek īstenotas pārmaiņas nolūkā panākt ilgspēju, kuras pavada plašāka ekonomikas dažādošana un attīstība. Turklāt ekonomiskās un tehnoloģiskās pārmaiņas ir cieši saistītas ar sociālo un kultūras dimensiju, jo šādās kopienās valda sena sociālā un kultūras atkarība no dominējošās nozares, kas saistīta ar ražošanas attiecībām un kultūras vērtībām un identitātēm.

Šādā situācijā sociālajam dialogam ir būtiska nozīme, lai pārvarētu krīzes un sociāli taisnīgā veidā pārvaldītu strukturālās pārmaiņas. Dažās dalībvalstīs arodbiedrības ir daļa no demokrātiskās sistēmas un partneris sarunās par šiem taisnīgas pārkārtošanās procesiem. Tomēr ne vienmēr valsts iestādes un darba devēji iesaistās jēgpilnā sociālajā dialogā un sarunās par darba koplīgumu slēgšanu ar darba ņēmējiem, kurus skar pārkārtošanās, tāpēc ir jāstiprina sociālais dialogs, jo īpaši valstīs, kurās šādas tradīcijas nav iedibinātas.

5. pasākuma mērķi

Šī pasākuma, ar kuru veicina TPNC izveidi un īstenošanu, mērķis ir pievērst uzmanību tam, cik svarīgi ir nodrošināt sistēmu, lai varētu:

- pārraudzīt un kvalitatīvi/kvantitatīvi novērtēt projektus un citas iniciatīvas, kas pieņemtas un īstenotas saistībā ar taisnīgu pārkārtošanos pārejas reģionos;
- uzlabot zināšanas par sociālekonomisko ietekmi un sekām, ko rada projekti un pasākumi, kas saistīti ar taisnīgas pārkārtošanās plāniem pārejas reģionos, īpašu uzmanību pievēršot darba tirgus dinamikai;
- uzraudzīt un atbalstīt kopienas/ pilsoniskās sabiedrības organizāciju/ arodbiedrību iesaistīšanos datu sagatavošanā, informācijas sniegšanā, stratēģijas noteikšanā, lēmumu pieņemšanā un īstenošanas procesos.

Ir svarīgi sistemātiski novērot, izstrādāt un pielāgot sociālo un teritoriālo dinamiku, kas saistīta ar Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānu (TPTP) īstenošanu pārejas reģionos, kā arī informēt par to, jo tas ļauj:

- a) sagatavot uz vērtību balstītus datus un analīzes un sniegt informāciju;
- b) mobilizēt aktīvu līdzdalību un pilsoniskumu;
- c) atbalstīt lēmumu pieņemšanu un īstenošanu;
- d) veicināt sociālo dialogu un sarunas par darba koplīgumu slēgšanu.

ieinteresētās personas, kuras ir 5. pasākuma mērķauditorija

Galvenās ieinteresētās personas, kuras ir 5. pasākuma mērķauditorija, ir šādas: valsts iestādes (dažādos līmeņos: apakšreģionālā, reģionālā, valsts, pārvalstiskā); attiecīgie Eiropas Komisijas direktorāti/dienesti (piemēram, REGIO ĢD, EMPL ĢD, Kopīgais pētniecības centrs) un TPP sekretariāts; universitātes, pētniecības centri/institūti, skolas; Eiropas arodbiedrību federācijas un to valstu/reģionālās filiāles; dažāda līmeņa trešā sektora/ pilsoniskās sabiedrības organizācijas (t. i., reģionālās, valsts, nozaru, Eiropas); uzņēmumi; citi sociālie partneri (t. i., dažādu līmeņu darba devēju organizāciju pārstāvji); sociālekonomiskās analīzes un uzraudzības eksperti; darba grupu locekļi; sabiedrības locekļi.

Kā šis pasākums tika īstenots

Šis pasākums tika īstenots, ņemot vērā:

- (a) līdzīgu pieredzi Eiropā un citur pasaulē;
- (b) salīdzinošos izvērtējumos sniegtos ieteikumus;
- (c) darba grupu savstarpējās konsultācijas un pieredzes apmaiņu;
- (d) ieinteresēto personu neformālās konsultācijas;
- (e) attiecīgos pētījumus.

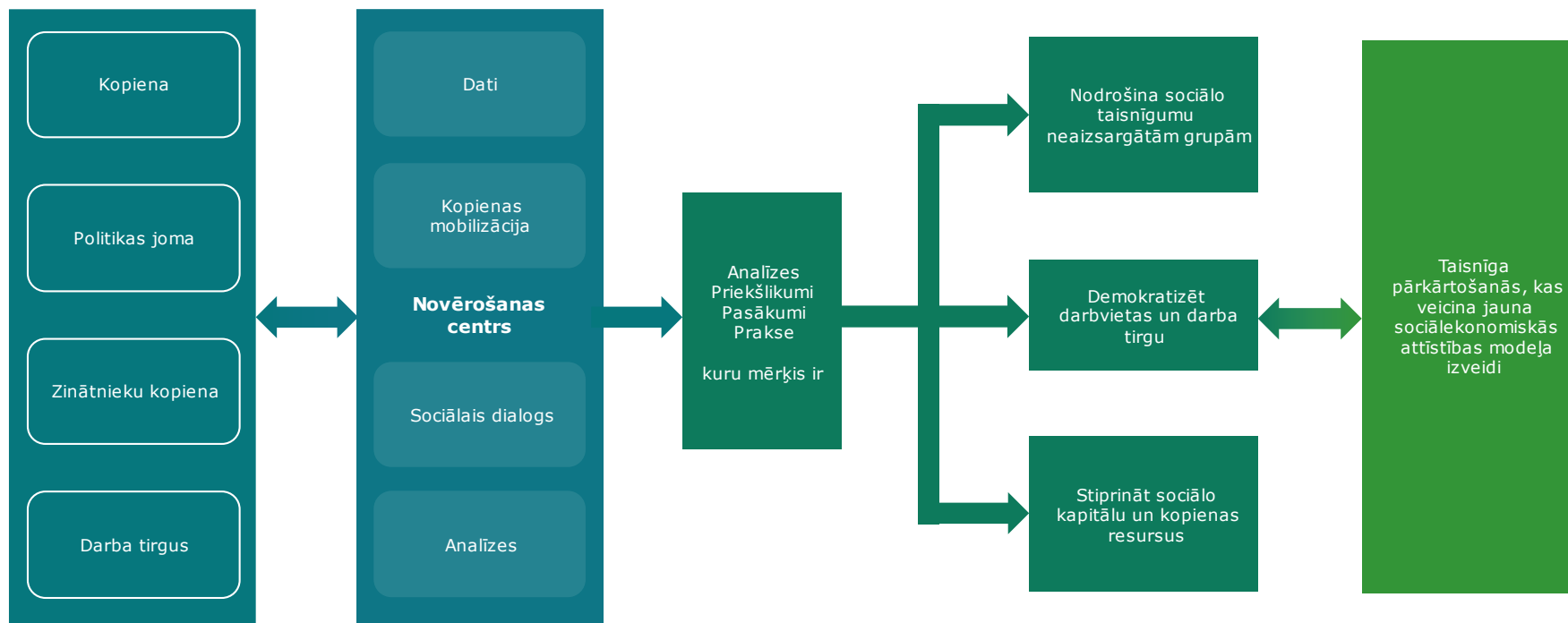
Taisnīgas pārkārtošanās procesa teritoriālā sociālekonomiskās novērošanas centra (TPNC) izveide un īstenošana – konceptijas dokuments

levads

TPNC veicina sabiedrībai nozīmīgu pasākumu īstenošanu teritoriālā līmenī. Centrs ir apņēmies atbalstīt taisnīgas pārkārtošanās procesā iesaistīto teritoriju pārveidi, kopīgi izstrādājot un īstenojot projektus. Novērošanas centrs strādā ar valsts iestādēm, arodbiedrībām un darba ņēmējiem, uzņēmumiem, attiecīgajām ieinteresētajām personām un sabiedrību kopumā. Tam būs jāklūst par atsauces punktu, kas palīdzēs izprast pārmaiņas, atbalstīs lēmumu pieņemšanu, kā arī iesaistīs sabiedrību taisnīgas pārkārtošanās procesos. Tas ir iecerēts kā telpa kolektīvām pārdomām, līdzdalībai un attīstībai, un tam vajadzētu iemiesot un veicināt tiesiskuma un demokrātijas principu ievērošanu. Teritoriālā novērošanas centra mērķis ir ar savu pasākumu palīdzību veicināt vietējā sociālā kapitāla stiprināšanu un nodrošināt, ka pārkārtošanās process, kas galvenokārt uzsākts ar TPTP, ir taisnīgs un iekļaujošs: iesaistīto cilvēku, darba ņēmēju un kopienu vajadzībām un vēlmēm jābūt galvenajam elementam šajā procesā, kas ved uz ilgtspējīgāku sociālekonomiskās un vides attīstības modeli (1. attēls).

Teritoriālais novērošanas centrs būs daļa no plašāka taisnīgas pārkārtošanās novērošanas centru tīkla valstu un Eiropas līmenī, kas ļaus kopīgot pieredzi, secinājumus un resursus, apmainīties ar būtiskām zināšanām un metodiskajiem instrumentiem un tos salīdzināt, kā arī izplatīt informāciju dažādām auditorijām. Šī integrētā struktūra būs svarīga, lai veicinātu lielāku ekonomisko un sociālo kohēziju teritorijās, kas atrodas visnelabvēlīgākajā situācijā. Novērošanas centrs būs iekļaujošs, piekļūstams un nediskriminējošs. Tā struktūras būs pilnībā pārredzamas. Pamatojoties uz datiem un analīzi, novērošanas centrs izstrādās konkrētus ieteikumus rīcībspolitikai un pasākumiem, kas veicina taisnīgu pārkārtošanos attiecīgajās teritorijās. Dažādu līmeņu valdībām būs jāanalizē šie ieteikumi un attiecīgā gadījumā tie jāīsteno.

1. attēls. Novērošanas centra darbības vizualizācija

1. SADAĻA. Kas ir Taisnīgas pārkārtošanās procesa teritoriālais sociālekonomiskās novērošanas centrs?

1.1. Definīcija

TPNC ir ieinteresēto personu (pašvaldību, universitāšu, pētniecības centru, fondu, trešā sektora apvienību, arodbiedrību, uzņēmumu asociāciju u. c.) vietējā līmeņa tīkls, kura dalībnieki sadarbojas, lai sagatavotu, analizētu un izplatītu datus un zināšanas par daudzām un dažādām jēgpilnām dimensijām, kas atspoguļo kopīgi noteiktos prioritāros jautājumus saistībā ar taisnīgas pārkārtošanās procesu attiecīgajā teritorijā un tā sociālekonomisko ietekmi. Datu sagatavošanā ir iesaistīti arī vienkāršie iedzīvotāji, piemēram, studenti, aktivisti, žurnālisti.

Kvantitatīvās un kvalitatīvās zināšanas tiek izmantotas, lai atbalstītu politikas ciklus, sākot ar lēmumu pieņemšanu un formulēšanu un beidzot ar to uzraudzību un novērtēšanu. Tas kalpo arī sabiedrības informētības un zināšanu apmaiņas veicināšanai, pārmaiņu pārvarēšanai un iespējamo konfliktu risināšanai.

Novērošanas centra pamatuzdevums ir palīdzēt nodrošināt, lai sociālekonomiskā modeļa fundamentālā pārveide, pārejot uz bezoglekļa ekonomiku, tiktu patiesi izprasta un efektīvi pārvaldīta, lai panāktu vēlamos ieguvumus, novērstu iesakņojušos nevienlīdzību un nepieļautu jaunas nelīdzsvarotības un nevienlīdzības rašanos.

1.2. Mērķi

Novērošanas centra uzdevums ir sasniegt šajā attēlā minētos mērķus.

2. attēls. Novērošanas centra mērķi

	Izstrādāt, vākt un analizēt datus, lai kvantitatīvi un kvalitatīvi uzraudzītu projektus, kas saistīti ar Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajiem plāniem, cita starpā arī sadarbībā ar iedzīvotājiem.
	Uzraudzīt, novērtēt un veicināt arodbiedrību lomu un sociālā dialoga sniegto iespēju izmantošanu Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānu īstenošanā vietējā līmenī.
	Nodrošināt iespēju organizēt sanāksmes un viedokļu apmaiņu ar iedzīvotāju līdzdalību, lai izceltu, cik svarīgi ir izprast pārkārtošanās procesa nozīmi, kā arī nodrošinātu iedzīvotāju aktīvu līdzdalību.
	Veicināt savlaicīgu un padziļinātu analīzi par taisnīgas pārkārtošanās procesu ietekmi un sekām uz vietējās ekonomikas dažādošanu un sociālo pārveidi.
	Analizēt darbvietas un darba tirgus ilgtermiņa pārmaiņas.
	Konsultēt politikas veidotājus un informēt vietējās kopienas par taisnīgas pārkārtošanās procesiem.

1.3. Pamatojums

Vietējās iestādes un ieinteresētās personas var izveidot Teritoriālo sociālekonomiskās novērošanas centru, lai nodrošinātu taisnīgu pārkārtošanos, šādu iemeslu dēļ:

3. attēls. Novērošanas centra izveides iemesli

Uzlabot sabiedrības informētību un līdzdalību, veicināt ilgtermiņa plānošanu un lēmumu pieņemšanu, palielināt pārredzamību un mācīšanos, izmantojot integrētu un strukturētu datu sistēmu.

Atbalstīt sarunas par darba koplīgumu slēgšanu un citus sociālā dialoga veidus, lai klimatrīcība atbilstu darba ņēmēju interesēm, lai pārkārtošanās patiesi būtu taisnīga un lai būtiskas pārveides laikos nevienu neatstātu novārtā.

Veicināt augšupēju skatījumu uz procesu, rast piemērotākus risinājumus kopienas vajadzībām, veicināt sociālo un cilvēkkapitālu kā resursus inovatīvas prakses un sadarbības formu ieviešanai, stiprināt kopienas noturību, nodrošinot telpas un iespējas organizēt sanāksmes un apspriešanos.

Sekot līdzī panāktajam progresam un konstatēt nepilnības sarežģītajās un savstarpēji saistītajās problēmās, kas saistītas ar pārveidi, izmantojot zināšanas un pētījumus par sociālajiem, ekonomiskajiem un vides jautājumiem, kas attiecas uz taisnīgu pārkārtošanos vietējā līmenī un vietējo darba tirgu.

2. SADAĻA. Kā organizēt Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā novērošanas centra darbību

2.1. Darbības

Pamatojoties uz iepriekš minētajām norādēm, 4. attēlā ir norādītas galvenās Teritoriālā sociālekonomiskās novērošanas centra darbības.

4. attēls. Novērošanas centra darbības

Sagatavot uz vērtību balstītus datus un sniegt informāciju

Teritoriālais novērošanas centrs apkopo, izstrādā un izplata uzticamus un savlaicīgus datus par projektiem un pasākumiem, kas saistīti ar TPTP. Citi dati attiecas uz vietējās ekonomikas, sabiedrības un vietējā darba tirgus struktūru un pārveidi. Novērošanas centrs izmanto kopienas vadītas uzraudzības un datu vākšanas principus (pilsoniskie dati). Dati par taisnīgas pārkārtošanās procesiem ir būtisks novērošanas centra ieguldījums, jo tiek nodrošināta pierādījumu bāze, kas ļauj izprast pielietotās prakses atšķirības un konstatēt pretrunas starp institucionālajām dimensijām un politikas īstenošanu, kas ir īpaši noderīgi salīdzinošā perspektīvā; šādi dati ļaus izstrādāt rādītāju analīzes sistēmu infopaneļa formātā, lai palīdzētu definēt politikas virzienus. Teritoriālās novērošanas centra izveide ļauj izveidot integrētu un strukturētu datu sistēmu par konkrēto teritoriju. Novērošanas centrs darbojas kā repozitorijs.

Kvantitatīvie un kvalitatīvie dati, kas iegūti no jau esošajiem avotiem, ir viegli pieejami un iespēju robežās tiek vizualizēti, pielāgojot tos dažādām auditorijām, piemēram, jauniešiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, mazāk izglītotiem cilvēkiem utt. Novērošanas centrs izstrādā atbilstošu un daudzveidīgu komunikācijas stratēģiju, tādējādi nodrošinot, ka dažādas ieinteresētās personas saņem atbilstošu informāciju par ekoloģisko pārkārtošanos, tās ietekmi un sekām, ņemot vērā dažādas dimensijas. Novērošanas centrs interpretē dažādus jautājumus un sniedz ieteikumus rīcībai.

Uzraudzīt un veicināt sociālo dialogu

Sociālais dialogs ļauj būtiski uzlabot iekļaušanu, ilgtspēju un noturību laikā, kad klimata pārmaiņu ietekmē notiek būtiska pārstrukturizācija. Atbalsts sarunu vešanai par darba koplīgumu slēgšanu un citiem sociālā dialoga veidiem (informēšana un apspriešanās darbvietā) ir būtiski svarīgs, lai klimatrīcības jomā kopā ar arodbiedrībām varētu paredzēt un pārvaldīt pārmaiņas un lai klimatrīcība atbilstu darba ņēmēju interesēm. Teritoriālais novērošanas centrs uzrauga un novērtē sociālā dialoga norisi TPTP īstenošanas procesā vietējā līmenī. Novērošanas centrs uzrauga:

- iesaistītos dalībniekus (piemēram, trīspusējos, divpusējos);
- sociālā dialoga veidu (piemēram, koplīgumi, kopīgi atzinumi, uz procesu orientēti dokumenti, piemēram, rīcības programmas, pamatnostādnes, rīcības kodeksi un politikas virzieni);
- aplūkojamo tematu klāstu (piemēram, tehnoloģijas, izglītība un profesionālā apmācība, elastdrošība, pārmaiņu un pārveides paredzēšana, demogrāfiskās pārmaiņas, darba apstākļi, veselība un drošība, dzimumu līdztiesība un uzņēmumu sociālā atbildība);
- līmeni (piemēram, nozaru, teritoriālais);
- konkrētos pasākumus, kas pieņemti, lai mazinātu pārkārtošanās ietekmi uz darbaspēku vismagāk skartajās nozarēs un uzņēmumos vietējā līmenī, tostarp uz neaizsargātām personām (iekārtošana darbā, darba uzteikums, atbalsta shēmas, priekšlaicīgas pensionēšanās shēmas, pārkvalificēšanās stimuli/programmas, mācekļības iespējas u. c.);
- tvērumu (pa nozarēm, darbavietām).

Novērošanas centrs veicina sociālo partneru līdzdalību, izmantojot īpašu uzraudzības komiteju, kuras uzdevums ir analizēt sociālā dialoga norisi nozaru un uzņēmumu līmenī un izstrādāt konkrētus ieteikumus efektīvākam un jēgpilnākam sociālajam dialogam, lai īstermiņā panāktu noturību un palīdzētu panākt kompromisus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu uzņēmējdarbības nepārtrauktību un darbvietu saglabāšanu, peļņu un labus darba apstākļus, vienlaikus ilgtermiņā pārveidojot darba praksi.

Palielināt kopienas un ieinteresēto personu līdzdalību

Novērošanas centrs organizē publiskus pasākumus un citas tikšanās, lai apkopotu informāciju par priekšstatiem un sajūtām (t. i., draudiem, iespējām, bailēm) attiecībā uz pārveides procesiem un to konkrēto ietekmi uz cilvēku dzīvi. Dialogs un mijiedarbība, pienācīgi novērtējot arī iesakņojušos sociālo pieredzi, ir būtiski svarīgi, lai izstrādātu piemērotus un kopīgus risinājumus: kopienas un ieinteresēto personu iesaistīšana kolektīvā viedokļu apmaiņā un apspriežu un komunikācijas pasākumos nodrošina iespējas pārvarēt domstarpības strīdīgos jautājumos un paust atšķirīgus viedokļus par to, kas ir taisnīga pārkārtošanās un kā tā ir īstenojama. Tādu izklaidētu teritoriālo "kontroles struktūru", kas līdzinātos ombudiem, izveidei varētu būt izšķiroša nozīme, lai apkopotu ierosinājumus un sūdzības un sasniegtu grupas, kuras nav pietiekami pārstāvētas.

Pastāvīgi pieejamu sociālo telpu nodrošināšana pasākumiem, kurus īsteno un vada kopiena (iespējams, tās kopienas sociālās grupas, kas atrodas mazāk labvēlīgā situācijā), palīdz ne vien mazināt, bet arī paredzēt ar pārkārtošanos saistītās sociālekonomiskās pārmaiņas; ir būtiski veicināt profesionālās apmācības iespēju izmantošanu un uzsākt uz kopienu orientētu pasākumu īstenošanu policentriskas un daudzveidīgas attīstības ietvaros, kā arī stiprināt vietējo sociālo kapitālu. Novērošanas centrs darbojas kā sociāls tilts starp akadēmiskajām iestādēm, kas atbild par zināšanu nodošanu, un citām iestādēm, jo īpaši skolām, un tā mērķis ir veicināt izglītojamo personu izpratni par ekoloģiskās pārkārtošanās nozīmi viņu nākotnei; novērošanas centrs kļūst par vietu, kur pasniedzēji un skolotāji izstrādā idejas un projektus, lai jaunajai paaudzei pavērtu jaunus apvāršņus un tādējādi veicinātu sabiedrības noturību. Šādas pieejas ir būtiski svarīgas, lai atdzīvinātu vietējo sociālo mijiedarbību, attiecības un tīklus, proti, sociālo kapitālu, kas apvienojumā ar rīcībpolitiku un intervences pasākumiem spēj radīt spēcīgu un noturīgu attīstību un kopienas.

Pilnveidot zināšanas un pētniecību

Svarīga ir stabila un uzticama, ar atbilstošu analīzi pamatota izpratne par taisnīgas pārkārtošanās procesu, ekonomikas dažādošanas iespējām vietējā līmenī un savstarpēji saistītajām sociālajām pārmaiņām. Tā dod iespēju vietējai kopienai, dažādos veidos paužot savas kolektīvās intereses (piemēram, arodbiedrībās, pilsoniskās sabiedrības organizācijās, uzņēmumos, valsts iestādēs), sekot līdzi panāktajam progresam un konstatēt nepilnības sarežģītajās un savstarpēji saistītajās problēmās, kas saistītas ar pārveidi un sociālajiem, ekonomiskajiem un vides jautājumiem.

Novērošanas centrs veicina pētījumu veikšanu un popularizē ziņojumus, informatīvus materiālus u. c. par taisnīgas pārkārtošanās procesu ilgtermiņa ietekmi un sekām uz vietējo ekonomiku (piemēram, nozaru izaugsmi, uzņēmumu dinamiku), sabiedrību (piemēram, izmaiņām ģimeņu struktūrā, jauniešu migrāciju), veselību un vidi (piemēram, toksisko vielu emisijām, gaisa/ūdens piesārņojumu, labklājību, vietējām ekosistēmām) un vietējo darba tirgu (piemēram, darba profiliem, kvalifikācijas prasībām, apmācību un izglītību, prasmju neatbilstību). Šajā kontekstā novērošanas centrs sniedz plašu informāciju par atsevišķiem rādītājiem un tendencēm. Tās būtu jāklasificē šādi:

- vietējās ekonomikas nozares/rūpniecības nozares (piemēram, kultūras un radošās nozares, ražošana);
- sociālās grupas (piemēram, jaunieši, vecāka gadagājuma cilvēki, sievietes);
- nodarbošanās (piemēram, iespēju palielināšanās/samazināšanās);
- iespējamā nevienlīdzība un aktuālās problēmas.

Novērošanas centrs veicina konkrētu tematu izcelšanu atbilstoši sabiedrības interesēm, pievēršoties, piemēram, darbvietu kvalitātes, sieviešu līdzdalības darba tirgū, kvalificētā darbaspēka migrācijas, jaunu darba profilu, atalgojuma, apmācības un profesionālās izglītības, vides sanācības aspektiem.

2.2. Pasākumu īstenošanas piemēri

5. attēls. Kā sagatavot uz vērtību balstītus datus un sniegt informāciju

MĒRĶIS	PASĀKUMI/UZDEVUMI	IESAISTĪTIE DALĪBNIEKI	MĒRĶGRUPA	GALVENAIS REZULTĀTS
Izstrādāt, vākt un analizēt datus, lai uzraudzītu projektus, kas saistīti ar TPTP.	1. POSMS. Problēmu konstatēšana vietējās ekonomikas dažādošana/atdzīvināšana; sociālā struktūra un labbūtība; darba tirgus dinamika; labklājība; vides atjaunošana un ilgtspēja; enerģētiskā nabadzība; infrastruktūra...	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; iedzīvotāji; pilsoniskās sabiedrības organizācijas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.	Valsts iestādes (vietējās, reģionālās), kas atbild par TPTP īstenošanu; privātie uzņēmumi; publiskā un trešā sektora iestādes/ organizācijas.	Uzraudzības ziņojums par TPTP projektu īstenošanu; taisnīgas pārkārtošanās infopanelis; taisnīgas pārkārtošanās novērtēšanas rīkkopa; kvalitatīvo sasniegumu apkopojums.
	2. POSMS. Kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju atlase projektu veidi, nozares; projektu ietekme, rezultāti, iznākums, kapitāls, aktualitāte, ilgtspēja; projektu iezīmes; paraugprakses piemēri attiecībā uz sociālo/kopienas iesaisti; darbvieta radīšanas kvalitāte; sociālais taisnīgums, sociālā inovācija; pievienotā vērtība...	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; pašvaldības (vietējās, reģionālās); iedzīvotāji; pilsoniskās sabiedrības organizācijas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	3. POSMS. Datu vākšana kvantitatīvie dati (administratīvie dati, aptaujas); kvalitatīvie dati (intervijas ar galvenajiem informācijas sniedzējiem, tiešā novērošana, mērķgrupa, pilsoniskie dati).	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; iedzīvotāji; pilsoniskās sabiedrības organizācijas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	4. POSMS. Datu analīze un novērtēšana. Taisnīgas pārkārtošanās infopaneļa izveide (datorizēta kvantitatīva un kvalitatīva analīze...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; pašvaldības (vietējās, reģionālās); iedzīvotāji; pilsoniskās sabiedrības organizācijas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	5. POSMS. Ziņošana par rezultātiem un ieteikumu sniegšana (Rakstiski ziņojumi, mutiskas prezentācijas, statistikas kopsavilkumi...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; pašvaldības (vietējās, reģionālās).		
	6. POSMS. Rezultātu salīdzināšana un saiknes veidošana (Kopā ar citām līdzīgām iniciatīvām valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; pašvaldības (vietējās, reģionālās).		

6. attēls. Kā uzraudzīt un veicināt sociālo dialogu

MĒRĶIS	PASĀKUMI/UZDEVUMI	IESAISTĪTIE DALĪBNIEKI	MĒRĶGRUPA	GALVENAIS REZULTĀTS
Uzraudzīt, novērtēt un veicināt arodbiedrību lomu un sociālā dialoga sniegto iespēju izmantošanu TPTP īstenošanā.	1. POSMS. Problēmu konstatēšana • sarunas par darba koplīgumu slēgšanu; • sociālo partneru iesaiste; • darba ņēmēju iesaiste; • atalgojuma un bonusu sistēma; • prasmju ieguldīšana, veidošana...	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas; universitātes/ pētniecības institūti.	Privātie uzņēmumi; valsts iestādes; trešās nozares organizācijas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.	• Sociālā dialoga kartēšana; • paraugprakses apkopojums; • ieteikumu dokuments par vietējām institucionālajām un organizatoriskajām dimensijām, kas veicina sociālo partnerību un industriālo demokrātiju.
	2. POSMS. Kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju atlase • līgumu veids; • koplīgumā noteiktā atalgojuma līmenis; • tvērums; • partneru iesaiste; • aptvertie temati; • pieņemtie pasākumi...	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas; universitātes/ pētniecības institūti.		
	3. POSMS. Datu vākšana • kvantitatīvie dati (administratīvie un vadības dati, aptaujas); • kvalitatīvie dati (intervijas ar galvenajiem informācijas sniedzējiem, tiešā novērošana, mērķgrupas).	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas.		
	4. POSMS. Datu analīze un novērtēšana. • (datorizēta kvantitatīva un kvalitatīva analīze...)	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas; universitātes/ pētniecības institūti.		
	5. POSMS. Ziņošana par rezultātiem un ieteikumu sniegšana • (rakstiski ziņojumi, mutiskas prezentācijas, semināri (arī darbvietās), statistikas kopsavilkumi...)	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas; universitātes/ pētniecības institūti.		
	6. POSMS. Rezultātu salīdzināšana un saiknes veidošana • (Kopā ar citām līdzīgām iniciatīvām valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī...)	Arodbiedrības; vadītāji; uzņēmēju asociācijas; universitātes/ pētniecības institūti.		

7. attēls. Kā palielināt kopienu un ieinteresēto personu līdzdalību

MĒRĶIS	PASĀKUMI/UZDEVUMI	IESAISTĪTIE DALĪBNIEKI	MĒRĶGRUPA	GALVENAIS REZULTĀTS
Nodrošināt iespēju organizēt sanāksmes un viedokļu apmaiņu, iesaistot un aktivizējot vietējos iedzīvotājus un organizācijas.	1. POSMS. Iespēja organizēt publiskus pasākumus un forumus vietējās ekonomikas dažādošana/atdzīvināšana; sociālā struktūra un labbūtība; darba tirgus dinamika; labklājība; vīdes atjaunošana un ilgtspēja; enerģētiskā nabadzība; infrastruktūra...	Iedzīvotāji; skolas; universitātes/ pētniecības centri/ institūti; pašvaldības (vietējās, reģionālās); arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas; pilsoniskās sabiedrības organizācijas/ iedzīvotāju grupas.	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); pilsoniskā sabiedrība; organizācijas/ iedzīvotāju grupas; iedzīvotāji; skolas; Universitātes/ pētniecības centri/ institūti.	Kopienai pieejamo telpu katalogs; kopienas pasākumu programma; komunikācijas stratēģija; mācīšanās festivāls.
	2. POSMS. Pastāvīgi pieejamu sociālo telpu identificēšana Vairākām darbībām un projektiem, kas paredzēti kopienai un ko vada kopienas grupas, kuru mērķis ir mazināt pārkārtošanās radīto ietekmi un pavērt jaunus apvēršņus dzīvē, piemēram: mācību laboratorijas, paaudžu savstarpējais mentorings; apmācības pasākumi sievietēm/jauniešiem, pasākumi skolās; socializācijas centri, kopienas bibliotēkas, kopienas labklājība; atpūtas, mākslas un radošās telpas; kopienas centri un laboratorijas; ražošanas laboratorijas, kopstrādes telpas; atbalsta telpas.	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); pilsoniskās sabiedrības organizācijas/ iedzīvotāju grupas; skolas; universitātes/ pētniecības centri/ institūti; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	3. POSMS. Komunikācija ar kopienu Informatīvā plāna definēšana; izveidot un pilnveidot saziņas kanālus, kas paredzēti kopienai un ko izmanto kopiena, t. i., kopienas radio, sociālos medijus, raidierakstus, brošūras.	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); iedzīvotāji; pilsoniskās sabiedrības organizācijas/ iedzīvotāju grupas; skolas; universitātes/ pētniecības centri/ institūti; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	4. POSMS. Taisnīgas pārkārtošanās ombuda struktūrvienību izveide (Dažādās teritorijas vietās kā uzskatāmi sabiedrības klātbūtnes simboli ar mērķi apkopot iedzīvotāju ierosinājumus, problēmjaudājumus, prasības, jo īpaši no iedzīvotājiem, kam ir mazāk "resursu" un iespēju izteikties...)	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); universitātes/ pētniecības centri/ institūti.		
	5. POSMS. Ziņošana par rezultātiem un ieteikumu sniegšana (Rakstiski ziņojumi, mutiskas prezentācijas, apaļā galda diskusijas ar daudzu ieinteresēto personu piedalīšanos, statistikas kopsavilkumi...)	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); universitātes/ pētniecības centri/ institūti.		

8. attēls. Kā pilnveidot zināšanas un pētniecību

MĒRĶIS	PASĀKUMI/UZDEVUMI	IESAISTĪTIE DALĪBNIKĒKI	MĒRĶGRUPA	GALVENAIS REZULTĀTS
Veicināt savlaicīgu un padziļinātu analīzi par taisnīgas pārkārtošanās procesu ietekmi un sekām uz vietējās ekonomikas dažādošanu un sociālo pārveidi.	1. POSMS. Attiecīgo problēmjaudājumu atlase Vietējās sabiedrības struktūra un attīstība; sociālais kapitāls un noturība; vietējās ekonomikas struktūra un attīstība; veselība un vide; darba tirgus...	Pašvaldības (vietējās, reģionālās); universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras, iedzīvotāji; trešā sektora organizācijas; iedzīvotāju grupas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.	Universitātes, pētniecības centri un pētniecības institūti.	Vietējās sabiedrības un ekonomikas pētījumi un aktualitātes; akadēmiskie/zinātniskie pētījumi; tematisko jautājumu salīdzinošā analīze.
	2. POSMS. Kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju atlase Piemēram: labklājības un sadzīves pakalpojumi; tendences nodarbinātības jomā; apmācība un prasmju pilnveide; darbvieta kvalitāte; ģimenes struktūras; jauniešu migrācija; NEET; sieviešu līdzdalību darba tirgū; sabiedrības līdzdalība; dalība organizācijās; nozaru tendences; ieguldījumu lēmumi; darba profili; izglītības līmeņi..	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; pašvaldības (vietējās, reģionālās); attīstības aģentūras; iedzīvotāji; trešā sektora organizācijas; iedzīvotāju grupas; arodbiedrības; uzņēmējdarbības organizāciju asociācijas.		
	3. POSMS. Datu vākšana – kvantitatīvie dati (statistikas dati, administratīvie un vadības dati, aptaujas) – kvalitatīvie dati (intervijas ar galvenajiem informācijas sniedzējiem, tiešā novērošana, mērķgrupas, aptaujas ielās)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; pašvaldības (vietējās, reģionālās); iedzīvotāji; trešā sektora organizācijas; iedzīvotāju grupas; arodbiedrības; uzņēmēju asociācijas.		
	4. POSMS. Datu analīze un novērtēšana. (datorizēta kvantitatīva un kvalitatīva analīze...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; pašvaldības (vietējās, reģionālās).		
	5. POSMS. Ziņošana par rezultātiem un ieteikumu sniegšana (rakstiski ziņojumi, mutiskas prezentācijas, semināri, aktuālā informācija, pētījumi...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; attīstības aģentūras; pašvaldības (vietējās, reģionālās).		
	6. POSMS. Rezultātu salīdzināšana un saiknes veidošana (Kopā ar citām līdzīgām iniciatīvām valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī...)	Universitātes/ pētniecības centri/ institūti; pašvaldības (vietējās, reģionālās).		

2.3. Metodika

Attiecībā uz metodiku jānorāda, ka veiktajiem pasākumiem ir jānodrošina: a) salīdzināmība laika gaitā, b) salīdzināmība valstu starpā un c) precizitāte. Proti, kvantitatīvo un kvalitatīvo datu iegūšanas process sastāv no vairākiem posmiem:

9. attēls. Datu vākšanas posmi

- *Datu sagatavošana*

Novērošanas centrs, pētot taisnīgas pārkārtošanās procesus un ar tiem saistīto teritoriālo sociālekonomisko pārveidi, priekšroku dod jauktu metožu izmantošanai. Kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes tiek izmantotas savstarpēji papildinošā veidā. Novērošanas centrs aktīvi veicina sabiedrības iesaistīšanos datu vākšanā, analīzē un izmantošanā; attiecīgās ieinteresēto personu grupas tiek iesaistītas galveno darbības rādītāju (*KPI*) noteikšanā, kas palīdz veikt analīzi.

- *Datu vākšana*

Dati tiek vākti, izmantojot dažādas metodes, sākot ar dokumentu analīzi un beidzot ar aptaujām un gadījumu izpēti; metodes tiek izvēlētas, pamatojoties uz to, kādu ieskatu procesos, aģentūru darbībā un stratēģijās (informācijas saturā) ar to palīdzību ir paredzēts gūt attiecīgajos apstākļos, kas ir daļa no pētījuma.

10. attēls. Datu vākšanas un analīzes metodes

- *Datū analīze*

Datū analīze tiek veikta, pielietojot vairākus paņēmienus, arī ar programmatūras palīdzību, izmantojot statistikas pakotnes, piemēram, *GIS*, *SSPS* vai *NVivo*. Kvalitatīvie dati tiek arī izvērtēti, salīdzinot tos ar noteiktajiem *KPI*. Turklāt ģeogrāfiskā un ģeotelpiskā analīze ir būtiski svarīga, lai izprastu dažādu parādību izplatības modeļus tā, lai varētu veikt intervences pasākumus uz vietas, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju, revitalizāciju un jaunu iespēju nodrošināšanu kopienas līmenī.

- *Rezultātu apspriešana*

Analīžu un pasākumu rezultāti tiek atspoguļoti, izmantojot dažādus rīkus, kā norādīts 11. attēlā.

Datū ieguvei un pieredzei laika gaitā uzlabojoties, tiek veikti metodiski pielāgojumi. Pētījumi un analīze var attiekties uz apakšreģioniem un tajos var ņemt vērā dažādus pretējus mainīgos lielumus (lauki/pilsēta; augsts/zems sociālekonomiskās attīstības līmenis); līdztekus šķērsriezuma analīzei, kura galvenā uzmanība tiek pievērsta notikumiem, ar kuriem vienā un tajā pašā laikposmā saskārušās dažādas vietējo iedzīvotāju kohortas, tiek veikta arī ir garengriezuma analīze, kurā tiek pētīti notikumi, kas ietekmē vienu un to pašu paaudzi ilgākā laika posmā.

2.4. Rezultāti

Teritoriālais sociālekonomiskās novērošanas centrs regulāri un pastāvīgi izstrādā dažādus zināšanu produktus, tostarp vispārīgus un tematiskus ziņojumus, empīriskus pētījumus, politikas kopsavilkumus, faktu lapas, aktuālo informāciju, rādītāju datubāzes, datū vizualizāciju un informatīvus biļetenus. Tas izstrādā un izmanto atbilstošus kvantitatīvus rīkus (piemēram, rādītājus, aptaujas, prognozes) un kvalitatīvus instrumentus un metodiku (piemēram, novērtējumus, gadījumu izpēti, dokumentu analīzi), kā arī rīkus iekļaujošai un pārredzamai kopienas iesaistei (piemēram, apspriežu telpas, ombudus, vietējos koordinātorus, forumus, paneļdiskusijas). Minētie rīki un metodika tiek izmantota, lai uzraudzītu un novērtētu:

- pārveides procesus vietējā līmenī;
- to ilgtermiņa ietekmi un sekas;
- kopienas uztveri un dzīves pieredzi,
- un nodrošinātu to atbilstību tiesiskuma, iekļautības un ilgtspējas principiem.

Novērošanas centrs izstrādā politikas ieteikumus vietējām un valsts iestādēm (pēc vajadzības), kas to piemērotības gadījumā tiek apspriesti un īstenoti.

11. attēls. Novērošanas centra izmantotie rīki

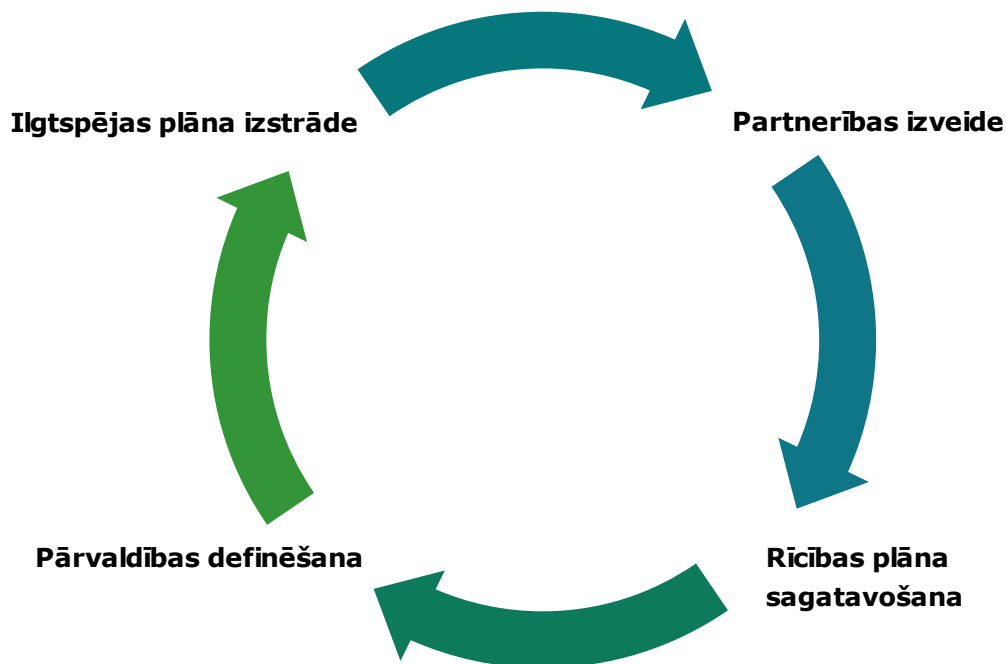

Novērošanas centrs izmanto akadēmiskās un zinātniskās zināšanas apvienojumā ar vietējā līmeņa (bieži vien noklusētām) zināšanām, novērtējot kontekstuālo pieredzi un izpratni. Izmantojot dažādus saziņas līdzekļus/kanālus, tostarp kampaņas presē, liecību sniegšanu, tīmekļa vietnes, sociālos medijus un zinātniskos ziņojumus, šīs zināšanas tiek izplatītas dažādām ieinteresētajām personām, lai veicinātu dialogu un debates par prioritārajiem jautājumiem. Novērošanas centrs uzņemas aktīvu lomu dialogā starp sociālajām ieinteresētajām personām un akadēmisko aprindu pārstāvjiem un pašvaldību iestādēm, lai sekmētu pārkārtošanās procesu veicinošus pasākumus. Tādēļ novērošanas centra mērķis ir veicināt vietējā, reģionālā un valsts līmeņa pārvaldes iestāžu pārskatatbildību un sekmēt tādu ilgtermiņa pārveidi, kas nāk par labu iedzīvotājiem, darba ņēmējiem un kopienām.

3. SADAĻA. Kā izveidot teritoriālo novērošanas centru

Teritoriālās novērošanas centra izveides procesā būtu jāparedz vismaz šādi posmi: partnerības izveide; rīcības plāna sagatavošana; ilgtspējas plāna izstrāde; pārvaldības definēšana.

12. attēls. Novērošanas centra izveides posmi

3.1. Partnerības izveide

Novērošanas centra darbība balstās uz ieinteresēto personu līdzdalību un jauktu partnerību, kurā iesaistītas publiskā, privātā un trešā sektora iestādes un organizācijas. Novērošanas centra partnerības pamatā ir trīs principi:

- (a) Papildināmība: partneri sniedz ieguldījumu, izmantojot resursus, kas savstarpēji nepārklājas (zināšanas, kompetences, attiecības);
- (b) Aņņemšanās: politiskā un zinātniskā aņņemšanās ir īpaši svarīga, lai nodrošinātu novērošanas centra ilgtspēju;
- (c) Saderība: partneriem ir līdzīgi mērķi un vērtības, un to starpā pastāv ilgtermiņa saskaņa kultūras ziņā. Pilsoniskās sabiedrības loma tiek augstu vērtēta, pieņemot taisnīguma un uzticēšanās principus.

Novērošanas centra darbības vietējais mērogs piešķir iniciatīvai augšupēju raksturu; tas garantē tā ilgtspēju, vienlaikus pastiprinot mācīšanās dimensiju, jo centra mērķis ir novērot procesus, dalībniekus un politiku vietējā līmenī, lai labāk izprastu un risinātu konkrētās teritorijas problēmas. Sadarbojoties ar vietējiem dalībniekiem un sniedzot tiem

jaunas iespējas, novērošanas centrs tiem dod iespēju aktualizēt tos interesējošos jautājumus; tiek stiprināta arī centra leģitimizācija no vietējās kopienas puses.

3.2. Rīcības plāna sagatavošana

TPNC izveidošana nozīmē, ka ir jā sagatavo detalizēts Rīcības plāns (RP). RP ir norādīti novērošanas centra galvenie mērķi, veicamie pasākumi un ar tiem saistītā metodika (pieeja), kā arī gaidāmie rezultāti, atsaucoties uz taisnīgas pārkārtošanās principu efektīvu īstenošanu. Piemērs ir sniegts 13. attēlā.

13. attēls. Novērošanas centra Rīcības plāna dimensijas

Mērķu definēšana	Tā ir atbilde uz šādu jautājumu: • Kādi ir konkrētie un teritoriālie mērķi, ko Teritoriālais novērošanas centrs vēlas sasniegt?
Pamatojuma un metodikas izklāsts	Tās ir atbildes uz šādiem jautājumiem: • Kāds ir Teritoriālā novērošanas centra ieguldījums taisnīgas pārkārtošanās procesa īstenošanā vietējā līmenī? • Kādu konkrētu pievienoto vērtību tas rada? • Kādu metodisko pieeju novērošanas centrs izmanto savu mērķu sasniegšanai? • Kā darbojas novērošanas centrs?
Intervences pasākumu mēroga un darbības jomas un gaidāmo rezultātu norādīšana	Tās ir atbildes uz šādiem jautājumiem: • Kāds ir novērošanas centra ģeogrāfiskais tvērums un tematiskā pieeja? • Kādā veidā Teritoriālais novērošanas centrs veicina sociālo dialogu un nodrošina, ka pārkārtošanās process ir patiesi taisnīgs? • Kādas zināšanas novērošanas centrs nodrošina, kā tās tiek izplatītas dažādām ieinteresētajām personām un kā tās tiek izmantotas?

3.3. Ilgtspējas plāna izstrāde

Lai nodrošinātu Teritoriālā novērošanas centra ilgtspēju, būtiski svarīgas ir kopīgas intereses un plaša apņemšanās no ieinteresēto personu puses. Iestāžu un kopienas atbalsts nodrošinās novērošanas centra darbības uzsākšanu un turpināšanu. Darbības principi ir izklāstīti detalizētā Ilgtspējas dokumentā, kurā sniegts īstenošanas grafiks, visu pasākumu sākuma un beigu datumi, kā arī galvenie atskaites punkti. Šo dokumentu izvērtē ieinteresētās personas.

Finansiālo ilgtspēju ieinteresētās personas nodrošina, piešķirot ikgadēju finansējumu; novērošanas centrs arī iesniedz pieteikumus publiskā un privātā finansējuma saņemšanai, piedaloties dotāciju konkursos un iesniedzot pētniecības, mērķtiecīgu politikas konsultāciju, infrastruktūras izveides un spēju veidošanas projektu priekšlikumus. Ilgtspējas riski tiek pienācīgi novērtēti. Šīs iniciatīvas var būt atsevišķi pieteikumi un priekšlikumi, taču var būt arī daļa no plašākas sadarbības centieniem.

3.4. Pārvaldības definēšana

Teritoriālais novērošanas centrs ir daļa no jau esošas valsts iestādes, un to veido vietējo ieinteresēto personu konsorcijs, ko koordinē universitāte/pētniecības institūts partnerībā ar pašvaldības iestādēm, fondiem, trešā sektora apvienībām, arodbiedrībām, uzņēmēju asociācijām u. c. Novērošanas centra struktūra un darbība ir iekļaujoša, pārredzama un viegli piekļūstama visām attiecīgajām ieinteresētajām personām bez jebkādas diskriminācijas. Centra darbībā tiek iesaistīti arī vienkāršie iedzīvotāji, piemēram, studenti, žurnālisti, aktivisti. Akadēmisko iestāžu līdzdalība ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka novērošanas centra veiktās darbības atbilst augstiem standartiem. Tās nodrošina augsta līmeņa zinātniskos resursus, cilvēkresursus un tehniskos resursus, lai palīdzētu valsts iestādēm, kā arī sniedz nenovērtējamu atbalstu kopienas locekļu spēju veidošanā nolūkā sasniegt novērošanas centra mērķus. Akadēmisko aprindu pārstāvji priekšroku dod novērošanas centra darbības popularizēšanai, publicējot datus recenzētos žurnālos un iepazīstinot ar tiem konferencēs. Novērošanas centra darbību vada Koordinācijas komiteja, kuras gada darbības plānu apstiprina visi novērošanas centra konsorcijs dalībnieki.

4. SADAĻA. Secinājumi

Šajā koncepcijas dokumentā ir sniegtas konkrētas norādes attiecībā uz TPNC izveidi un īstenošanu. Tajā ir sniegti arī konkrēti piemēri, kā tiek īstenotas tā darbības.

Dokumenta sākumā ir norādīts, ka publiskajām un citām attiecīgajām iestādēm būtu jāuzlabo savas spējas izprast pārkārtošanās procesa sociālekonomisko ietekmi un sekas, lai plānotu, pārvaldītu un novērtētu intervences pasākumus un rīcībpolitikas, kas palīdz risināt problēmas, kas saistītas ar elastīgas pieejas izmantošanu politikas īstenošanā uz vietas. Vietējo apkaimju un to kopienu pāreja uz oglekļneitrālu un klimatnoturīgu ekonomiku ir sarežģīts, daudzdimensionāls un nelineārs process, kura laikā notiekošās pārmaiņas ekonomikā ir cieši saistītas ar sociālajām un kultūras dimensijām, jo šādās kopienās nereti valda sena sociālā un kultūras atkarība no dominējošās nozares; ir jāstiprina un jāaktivizē esošais sociālais kapitāls.

Šajā koncepcijas dokumentā aprakstītais TPNC būtībā ļauj sasniegt četrus mērķus, īstenojot attiecīgas darbības: sagatavot uz vērtību balstītus datus un sniegt informāciju; palielināt kopienu un ieinteresēto personu līdzdalību; uzraudzīt un veicināt sociālo dialogu; pilnveidot zināšanas un pētniecību. Novērošanas centrs būs iekļaujošs, piekļūstams un nediskriminējošs. Pamatojoties uz datiem un analīzi, novērošanas centrs izstrādās konkrētus ieteikumus rīcībpolitikai un pasākumiem, kas veicina taisnīgu pārkārtošanos attiecīgajās teritorijās.

Teritoriālais novērošanas centrs būs daļa no plašāka taisnīgas pārkārtošanās novērošanas centru tīkla valstu un Eiropas līmenī, kas ļaus kopīgiot pieredzi, secinājumus un resursus, apmainīties ar būtiskām zināšanām un metodiskajiem instrumentiem un tos salīdzināt, kā arī izplatīt informāciju dažādām auditorijām. Dažādu līmeņu valdībām būs jāanalizē šie ieteikumi un attiecīgā gadījumā tie jāīsteno.

Papildus datu, analīzes un pētījumu par vietējiem pārmaiņu procesiem popularizēšanai novērošanas centrs varētu arī sekmīgi integrēt un papildināt vadošo iestāžu darbības, vienlaikus dinamiski iesaistot ieinteresētās personas TPTP īstenošanas un uzraudzības posmā.

